

Hebrew Corner by Prof. Edna Aphek

In this column, Yavneh Hebrew consultant, Prof. Edna Aphek shares that in Biblical sources the word Hebrew is used to describe our ancestor's people, while the language of the Hebrews is referred to as "Jewish". The earliest known reference to the language as "Hebrew" is found in second century Greek sources. In the middle ages, the language is referred to as both "Hebrew" and "Holy Tongue" (lashon kodesh), and it is not until the 19th century, with the rise of Zionism that the word "Hebrew" is codified as the name of the language, while "Jewish" becomes a term that is used for Yiddish.

פנינת הלשון

מה בין יהודית לעברית?

אם חשבתם שמאז ומתמיד נקראה שפתנו עברית- טעיתם.

במקרא נקראת השפה "יהודית".

בספר ישעיהו לו, יא אנחנו קוראים:

וַיֹּאמֶר אֱלִיקִים וְשִׁבְנָא וַיֹּאחֶז אֶל רַב שָׁקָה דְּכָר נָא אֶל עֲבָדֶיךָ אֲרָמִית כִּי שְׁמַעִים אֲנַחְנוּ וְאֵל תְּדַבֵּר אֲלֵינוּ יְהוּדִית בְּאָזְנֵי הָעָם אֲשֶׁר עַל הַחוּמָּה.

ובספר נחמיה פרק יג, כד :

וּבְנֵיהֶם, חֲצִי מְדַבֵּר אֲשֻׁדּוּדִית, וְאַיִנָּם מְכִירִים, לְדַבֵּר יְהוּדִית--וְכָל־שׁוֹן, עִם וְעַם

המושג "עברי", מופיע במקרא פעמים רבות (83) ומתייחס לאנשים כך למשל: "וַיָּבֹא הַפָּלִיט וַיִּגְדַּל לְאַבְרָם הָעֵבְרִי" (בראשית, י"ד, י"ג) או "וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ מִצְרַיִם, לְמִלְדֹת הָעֵבְרִית" (שמות א15). כך אנשים. אבל השפה נקראת "יהודית".

שם מקראי נוסף המכוון כנראה לעברית הוא שְׁפַת כְּנַעַן (ישעיהו יט, יח).¹

¹ <http://hebrew-academy.org.il/2015/01/08/%D7%A2%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%AA-%D7%A2%D7%9C-%D7%A9%D7%9E%D7%94-%D7%A9%D7%9C-%D7%9C%D7%A9%D7%95%D7%A0%D7%A0%D7%95/>

ובכן, ממתי נקראת שפתנו "עברית"?

במאה השנייה לספירה אנחנו מוצאים "עדות ראשונה לשימוש במילה "עברית", אך זו מופיעה ביוונית, בהקדמה לתרגום ספר "בן סירא" ליוונית²: השפה מכונה במונח היווני הֶבְרָיוֹס.

בכתבי חז"ל נקראת השפה "לשון הקודש". המונח "עברית" מופיע אף הוא כמציין את השפה אם כי הוא מתייחס לרוב לארמית.

מימי הביניים ואילך אנחנו מוצאים את השימוש בשם "עברית" לשפתנו לצד "לשון הקודש".

מ"תקופת התחייה הלאומית הלך וגבר השימוש בכינוי עברית לציון השפה... השם עברית השתלב היטב בעולם המושגים הציוני, ועימו שם התואר המקראי עברי: "עברי דבר עברית", "עבודה עברית", "היישוב העברי" ועוד"³

מתחילת המאה העשרים ואילך גברה העברית על המונח "שפת קודש" והיא זאת שמככבת בקרב דובריה.

ומה קרה ליהודית? המונח הזה מציין דווקא שפות יהודיות שאינן עברית כמו יידיש או ערבית-יהודית.

² <https://www.haaretz.co.il/magazine/the-edge/.premium-1.2532362>

³ <http://hebrew-academy.org.il/2015/01/08/%D7%A2%D7%91%D7%A8%D7%99%D7%AA-%D7%A2%D7%9C-%D7%A9%D7%9E%D7%94-%D7%A9%D7%9C-%D7%9C%D7%A9%D7%95%D7%A0%D7%A0%D7%95/>